

Vabariigi Valitsuse määruse „Riikliku pensioni 2025. aasta indeksi väärtuse kinnitamine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus.

1.1. Sisukokkuvõte

Iga kalendriaasta 1. aprillil indekseeritakse riiklikke pensione indeksiga, mille väärtus sõltub 20% tarbijahinnaindeksi aastasest kasvust ja 80% sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumise aastasest kasvust. Kehtestatavat pensioniindeksit kasutatakse ka Eesti Töötukassa poolt töövõimetoetuse päevamäära indekseerimiseks, samuti indekseeritakse kahjuhüvitist tööõnnetuse ja kutsehaiguse korral.

Määrus kehtestatakse riikliku pensionikindlustuse seaduse § 26 lõike 6 alusel Vabariigi Valitsuse määrusena, sest indeksi kehtestamine puudutab mitme ministeeriumi valitsemisala.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Sotsiaalministeeriumi hüvitiste ja pensionipoliitika osakonna nõunik Liidia Soontak (Liidia.Soontak@sm.ee), sama osakonna pensionipoliitika juht Merle Sumil-Laanemaa (merle.sumil-laanemaa@sm.ee) ja Rahandusministeeriumi fiskaalpoliitika osakonna analüütik Margus Tuvikene (Margus.Tuvikene@fin.ee).

Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Sotsiaalministeeriumi õigusnõunik Reet Kodu (reet.kodu@sm.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga kehtestatakse uus määrus. Eelnõu ei ole seotud muude menetluses olevate eelnõudega.

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Paragrahv 1 sätestab, et riikliku pensioni indeksi väärtuseks kinnitatakse 1,057. See tähendab, et pensionid kasvavad keskmiselt 5,7%.

Lähtudes riikliku pensionikindlustuse seaduse § 26 lõigetes 1–3 sätestatust, arvutatakse riikliku pensioni indeks korrutades tarbijahinnaindeksi aastase kasvu (2024. a taseme suhe 2023. a tasemesse) 0,2-ga ja sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumise aastase kasvu (2024. a taseme suhe 2023. a tasemesse) 0,8-ga ning saadud korrutised liidetakse.

Kooskõlas riikliku pensionikindlustuse seaduse § 26 lõikega 4 kasutatakse indeksi arvutamisel tarbijahinnaindeksi aastase kasvu ja sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa aastase kasvu ümardatud väärtusi täpsusega kolm kohta pärast koma.

Statistikaameti 08. jaanuaril 2025. a avaldatud ametliku teate alusel tõusis 2024. aasta tarbijahinnaindeks 2023. aasta keskmisega võrreldes 3,5%.

Lähtudes Rahandusministeeriumi andmetest sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa tekkepõhise tasumise kohta aastatel 2024 (tasuti 2 964 905 273,93 eurot) ja 2023 (tasuti 2 789 662 614,20 eurot) oli sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa tasumise aastane kasv 175 242 659,73 eurot ehk 6,3%.

Sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa tekkepõhine laekumine	2023	2024	Sotsiaalmaksu kasv	Protsentides
	<u>2 789 662 614,20</u> eurot	<u>2 964 905 273,93</u> eurot	<u>175 242 659,73</u> eurot	6,3%

Riikliku pensioni indeksi arvestuslikuks väärtuseks on seega eelnimetatud tegureid kasutades 1,057 (arvutuskäik: $1,035 \times 0,2 + 1,063 \times 0,8 = 1,057$).

Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 26 lõike 7 kohaselt arvutab Sotsiaalkindlustusamet 2025. aasta 1. aprilliks rahvapensioni määra, pensioni baasosa ja aastahinde väärtused:

- 1) rahvapensioni määr korrutatakse läbi riikliku pensioni indeksiga (arvutuskäik: 372,05 eurot $\times 1,057 = 393,26$ eurot);
- 2) pensioni baasosa korrutatakse läbi riikliku pensioni indeksiga, mille kasvuosa on eelnevalt läbi korrutatud koefitsiendiga 1,1 (läbikorrutamise tulemus on 1,0627, arvutuskäik: $354,9887 \times [(1,057 - 1) \times 1,1 + 1] = 377,2465$);
- 3) pensioni aastahinne korrutatakse läbi riikliku pensioni indeksiga, mille kasvuosa on eelnevalt läbi korrutatud koefitsiendiga 0,9 (läbikorrutamise tulemus on 1,0513, arvutuskäik: $9,512 \times [(1,057 - 1) \times 0,9 + 1] = 10,000$).

Paragrahv 2 sätestab riikliku pensioni indeksi rakendamise aja – 1. aprill 2025. a. Seega tehakse riiklike pensionide ümberarvestus 1. aprillil 2025. a.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

2025. aasta riigieelarve on tekkepõhine. Seetõttu on ka riikliku pensioni indeksi arvutamisel lähtutud tekkepõhistest sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumise andmetest.

Riiklike pensionide indekseerimisel korrutatakse rahvapensioni määr indeksiga ehk **1,057**-ga. Pensioni baasosa korrutatakse **1,0627**-ga ja aastahinne **1,0513**-ga. Need arvutused toovad kaasa pensionide kasvu ning tulenevad määruse § 1 selgituste juurest, kus on kirjeldatud, kuidas Sotsiaalkindlustusamet arvutab rahvapensioni määra, baasosa ja aastahinde. Indekseerimise tulemused on lühidalt kokku võetud alljärgnevas tabelis. Keskmise 44-aastase staažiga vanaduspension suureneb tänaselt 773,52 eurolt pärast indekseerimist 817,25 euroni, s.o 43,73 euro võrra.

Pensionide suuruste muutusi vt alljärgnevast tabelist.

	Suurus indekseerimisel
Rahvapensioni määr	393,26
Pensioni baasosa	377,2465
Aastahinne	10,000
Vanaduspension pensioniõigusliku staažiga 15 aastat	527,25
Vanaduspension pensioniõigusliku staažiga 30 aastat	677,25
Vanaduspension pensioniõigusliku staažiga 44 aastat	817,25

Töövõimetoetuse päevamäär on 1. aprillist 2025. aastal 21,74 eurot ja osalise töövõime korral on toetuse suuruseks 57% kehtivast päevamäärast (keskmiselt 371,75 eurot kuus) ning puuduva töövõime korral 100% kehtivast päevamäärast (keskmiselt 652,20 eurot kuus).

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

2025. aastal on pensionide indekseerimise eeldatav maksumus 124 557 000 eurot ja indekseeritakse ligikaudu 325 000 pensionäri pension. Kuludega on arvestatud riigieelarves.

2025. aastal on töövõimetoetuse väljamaksete indekseerimise eeldatav maksumus 20 389 693 eurot ja indekseeritakse ligikaudu 86 791 vähenenud töövõimega inimese töövõimetoetust.

6. Määruse jõustumine

Vastavalt määruse §-le 2 rakendatakse määrust 1. aprillil 2025. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Töötukassale ja Sotsiaalkindlustusametile.